

Sygn. I C 2408/15 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2016 r.

Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział I Cywilny

Przewodniczący : SSR Monika Drzewiecka

Protokolant : st. sekr. sądowy Wioletta Rosołowska

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2016 r. na rozprawie

sprawy z powództwa : (...) sp. z o.o. z siedzibą w S.

przeciwko : O. K.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej O. K. na rzecz powoda (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. kwotę 1.026,29 zł (jeden tysiąc dwadzieścia sześć złotych dwadzieścia dziewięć groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 26 sierpnia 2015r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od pozwanej O. K. na rzecz powoda (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. kwotę 336,84 zł (trzysta trzydzieści sześć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. wyrokowi w pkt. 1 i 3 nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) Sp. z o.o. w S. złożyła w dniu 26 sierpnia 2015 roku w elektronicznym postępowaniu upominawczym pozew do Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie, w którym wniosła o zasądzenie od pozwanej O. K. kwoty 1.971,63 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że wierzytelność dochodzona od pozwanej wynika z umowy pożyczki nr (...) zawartej w dniu 26 sierpnia 2014r. za pośrednictwem upoważnionego przedstawiciela. Na mocy tej umowy przedstawiciel udzielający pożyczek w imieniu powoda przekazał osobiście, do rąk własnych pozwanej kwotę pożyczki w wysokości 1.000 zł. Zgodnie z treścią umowy pożyczki strony uzgodniły spłatę pożyczki w 45 ratach tygodniowych, od dnia 02 września 2014r. Całkowita kwota do zapłaty wynikająca z umowy pożyczki wyniosła 2.025zł, na co składały się: kwota przekazana pozwanej powiększona o wynikające z umowy oprocentowanie – 1.136,29zł, prowizja – 80 zł, koszt ustanowienia zabezpieczenia – 808,71zł. Pozwana spłaciła powodowi część pożyczki, która została zaksięgowana: na wezwania do zapłaty 20 zł, na część odsetek w kwocie 0,37 zł, część należności głównej w kwocie 169,63 zł. Pomimo kilkukrotnego wezwania pozwanej do spłaty brakującej części pożyczki, pozwana nie uregulowała swoich należności. Całkowita kwota do spłaty na dzień wniesienia pozwu wyniosła 1.971,63zł na co składa się:

1. kwota 1.855,37zł pozostała do zapłaty część kwoty pożyczki wraz z opłatami związanymi z udzieleniem pożyczki na którą składają się: a). kwota udzielonej pożyczki powiększona o wynikające z umowy oprocentowanie: 1.113,83 zł; b). prowizja w wysokości 80 zł; c). koszty ustanowienia zabezpieczenia w kwocie 661,54zł;

2. kwota 16 zł tytułem kosztów pism i upomnień;

3. skapitalizowane odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w kwocie 100,26 zł.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie odsetek ustawowych od skapitalizowanych odsetek umownych na podstawie art. 482 § 1 k.c. Wskazał, że dochodzona wierzytelność jest bezsporna, gdyż pozwany do dnia dzisiejszego nie spłacił pożyczki w całości.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie postanowieniem z dnia 25 września 2015r. stwierdzając brak podstaw do wydania nakazu zapłaty, przekazał sprawę do Sądu Rejonowego we Włocławku.

Pozwana prawidłowo wezwana na termin rozprawy, nie stawiała się, nie zajęła stanowiska w sprawie, nie złożyła odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 26 sierpnia 2014 roku strony zawarły umowę pożyczki. Pożyczkodawca udzielił pożyczki w kwocie 1.000 zł na okres 315 dni. W §2 wskazano, że całkowita kwota do zapłaty wynosi 2.025 zł w tym: 1.000 zł kwota pożyczki, kwota oprocentowania pożyczki wyniesie 136,29 zł, prowizja – 80 zł i koszty ustanowienia zabezpieczenia, którego powstanie związane jest z udzieleniem pożyczki – 808,71 zł.

dowód: umowa – k. 17-17v; umowa dodatkowa – k. 18; upoważnienie – k. 19

Pismami z dnia 14 listopada 2014r. i 08 grudnia 2014r. strona powodowa wezwała pozwaną do zapłaty.

dowód: pismo z dnia 14.11.2014r. z potwierdzeniem nadania – k. 21-22; pismo z dnia 08.12.2014r. z potwierdzeniem nadania – k. 23-24

W dniu 02 września 2014r. Biuro (...) S.A. w W. wystawiło na stronę powodową fakturę na kwotę 6.629,70 zł tytułem opłaty ryczałtowej/dostępowej. W dniu 16 września 2014r. dokonano zapłaty za fakturę.

dowód : faktura – k. 27; potwierdzenie przelewu – k. 28

Pozwana spłaciła stronie powodowej kwotę 190 zł.

dowód : wydruk z systemu wpłat – k. 20

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 339 § 1 kpc jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny. W tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawę, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339 § 2 kpc).

Niezależnie od wynikającego z art. 339 § 2 k.p.c. domniemania prawdziwości twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, Sąd ma każdorazowo obowiązek krytycznego ustosunkowania się do jego twierdzeń z punktu widzenia ich ewentualnej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. W przypadku wątpliwości w tym przedmiocie Sąd nie może wydać wyroku zaocznego, opierając się tylko na twierdzeniach powoda o okolicznościach faktycznych. Należy wówczas przeprowadzić postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia powstałych wątpliwości (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1998r., sygn. akt I CKU 85/98; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., sygn. akt I CKU 115/97).

Przytoczone w pozwie twierdzenia budziły poważne wątpliwości Sądu, wobec czego uznano za konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego, co ograniczyło się w zasadzie do dopuszczenia dowodu z dokumentów złożonych przez stronę powodową.

W sprawie niniejszej pozwana nie zajęła merytorycznego stanowiska co do żądania pozwu. Zważywszy na treść przepisu wyżej przywołanego przyjąć zatem należało, że zachodzą podstawy do wydania wyroku zaocznego. Jednak, jako że okoliczności faktyczne przytoczone przez powoda w pozwie wzbudziły wątpliwości Sądu, żądanie powoda w kształcie przez niego zgłoszonym nie mogło zostać uwzględnione.

Podstawę faktyczną pozwu w sprawie niniejszej stanowiła umowa pożyczki zawarta przez powoda i pozwaną (art. 720 kc). Samo zawarcie umowy przez strony uznać należało za niewątpliwie. Potwierdza to bowiem umowa pożyczki załączona do pozwu.

W ocenie Sądu powództwo jest zasadne częściowo i zasługuje na uwzględnienie w zakresie kwoty 1.026,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 sierpnia 2015r. do dnia zapłaty.

Powód wykazał, że strony zawarły umowę, na mocy której powód udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 1.000 zł, którą to kwotę pozwana zobowiązała się spłacić w 45 tygodniowych ratach wraz z odsetkami w wysokości 136,29 zł, prowizją w wysokości 80 zł oraz kosztami ustanowienia zabezpieczenia w wysokości 808,71 zł. Łączne zadłużenie pozwanej wynikające z umowy pożyczki kwoty 1.000zł, to kwota 2.025 zł, przy czym całkowity koszt pożyczki wynosił 1.025 zł. Pozwana spłaciła wyłącznie część zadłużenia, w kwocie 190 zł.

Skoro zatem pozwana zaciągnęła pożyczkę i zobowiązała się do jej spłaty, którego to obowiązku nie dotrzymała, powód miał prawo żądać od pozwanej (według stanowiska powoda) zapłaty kwoty 1.971,63zł, na którą składają się: (1) 1.855,37 zł pozostała do zapłaty część kwoty pożyczki (w tym 1.113,83zł kwota udzielonej pożyczki powiększona o oprocentowanie, 80 zł prowizja, 661,54 zł koszt ustanowienia zabezpieczenia; (2)16zł tytułem kosztów pism i upomnień oraz (3) skapitalizowane odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP naliczone od dnia wymagalności poszczególnych rat do dnia poprzedzającego złożenie pozwu – 100,26 zł.

W tym miejscu wskazać należy, że strona powodowa naliczyła pozwanej i rozliczyła z dokonanych przez nią wpłat także kwotę 18 zł z tytułu kosztów wystawionych wezwań do zapłaty oraz kwotę 169,63zł tytułem zapłaty części należności głównej, na którą składały się koszty zabezpieczenia, których powstanie związane było z udzieleniem pożyczki. Wskazane opłaty za wezwania do zapłaty zostały zastrzeżone w zawartej przez strony umowie pożyczki, jako obciążające pozwaną w razie niewykonania umowy pożyczki przez pożyczkobiorcę. Z kolei koszt ustanowienia zabezpieczenia ustalony w umowie to kwota 808,71 zł, a zatem kwota stanowiąca ok. 81% wartości udzielonej pożyczki (1.000 zł), kwota ta, zgodnie z treścią umowy, powstała w związku ze sposobem zabezpieczenia umowy pożyczki – wystąpieniem i uzyskaniem przez pożyczkodawcę od poszczególnych podmiotów informacji gospodarczych o zobowiązaniach osoby fizycznej oraz uzyskaniem telefonicznej, mailowej lub pisemnej weryfikacji informacji dotyczących źródła i wysokości uzyskiwanego przez pożyczkobiorcę dochodu, bieżącej kontroli sytuacji finansowej osoby fizycznej w zakresie uzyskiwanych przez nią przychodów, zdolności i historii kredytowej, wypłacalności, niefigurowania w żadnym rejestrze dłużników, nieposiadania żadnych innych zaległości, oraz wszelkich innych czynników mogących wpłynąć na sposób wykonywania umowy pożyczki przez osobę fizyczną.

Zgodnie z treścią przepisu art. 353 § 1 k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Cytowany przepis jednoznacznie określa granicę swobody umów wskazując, że ta jest ograniczona w szczególności przepisami ustawy. Takim przepisem ograniczającym swobodę umów jest między innymi przepis art. 385¹ § 1 k.c., który znajduje zastosowanie do wszystkich umów konsumenckich. Zgodnie z jego treścią, postanowienia umowy zawartej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego

wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.).

Okoliczności niniejszej sprawy wskazują na to, że w odniesieniu do zastrzeżonych w umowie należności za czynności pożyczkodawcy w postaci wezwań do zapłaty oraz czynności monitorujących zdolność kredytową pozwanej oraz jej sytuację finansową, postanowienia umowy nie były z pozwaną jako konsumentem indywidualnie uzgadniane, a niewątpliwie kształtują jej obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta. Należy zatem uznać, że postanowienia te nie wiążą pozwanej, gdyż w tym zakresie spełnione są przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c. Umowa pożyczki została zawarta pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. Pozwana jako pożyczkobiorca nie miała rzeczywistego wpływu na treść tych postanowień umownych, które zostały jej narzucone w omawianym zakresie przez pożyczkodawcę. Powód posługiwał się wzorcem umowy w omawianym zakresie, zaś kwestionowane postanowienia umowne o kosztach obciążających pożyczkobiorcę w przypadku niewykonania zobowiązania oraz nakładające na pożyczkobiorcę obowiązek zapłaty składki zabezpieczenia, zostały przejęte z wzorca umowy zaproponowanej pozwanej jako konsumentowi przez kontrahenta. Omawiane postanowienia umowy pożyczki kształtują określony obowiązek konsumenta, w sposób niezgodny z dobrymi obyczajami, gdyż zastrzegają dodatkowe opłaty w rażąco wygórowanej wysokości, które w dodatku zostały z góry ściśle i dokładnie określone.

Wskazać przy tym należy, iż opłata za wezwanie do zapłaty (po 18 zł za pierwsze i drugie wezwanie wysłane za pośrednictwem poczty), uwzględniając wysokość kosztów tego rodzaju usług stosowanych przez firmy je świadczące, jest znacznie zawyżona, w szczególności, że z załączonej do akt sprawy przez powoda kserokopii książki nadawczej wynika, że wezwania do zapłaty skierowane do pozwanej przesłano za pośrednictwem znanego powszechnego operatora.

W tym miejscu podkreślić również należy, że zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zapadłym w sprawie o sygn. akt XVII AmC 624/09, za niedozwolone i zakazane do wykorzystywania w obrocie z konsumentami zostały uznane postanowienia wzorców umownych nakładających na kredytobiorcę obowiązki w postaci konieczności poniesienia kosztów związanych z monitorowaniem kredytobiorcy, w przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z umowy – a dotyczyło to kosztów telefonicznych upomnień, korespondencji kierowanej do kredytobiorcy związanej z nieterminową spłatą kredytu w postaci zawiadomień, upomnień itp., wyjazdu interwencyjnego do kredytobiorcy. Analogicznie orzekł Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 9 października 2006 roku w sprawie o sygn. akt XVII AmC 101/05.

Odnośnie zaś kosztów związanych ze składką zabezpieczenia wskazać należy, że jej wysokość jest nie tylko nieproporcjonalna do kwoty udzielonej pożyczki ale także do rodzaju czynności, których podjęcie pokrywa. Podkreślić przy tym należy, że koszt ten precyzyjnie wskazano w umowie pożyczki (stanowiącej źródło dochodzonego roszczenia) niezależnie od zawarcia umowy dodatkowej stanowiącej integralną część umowy pożyczki. W ocenie Sądu trudno byłoby przyjąć, że czynności przedsięwzięte przez pożyczkodawcę a związane z monitoringiem sytuacji finansowej pozwanej, wymagały poniesienia wydatków kształtujących się na poziomie 808,71 zł. Niezależnie od powyższego podnieść należy, iż powód, zgodnie z przepisem art. 6 k.c., musiałby wykazać, że czynności te zostały w ogóle podjęte. Tymczasem z załączonej przez powoda dokumentacji nie wynika, aby w związku z przedmiotową umową pożyczki, zwracał się on do jakichkolwiek instytucji finansowych z wnioskiem o przekazanie informacji o zobowiązaniach pozwanej, weryfikował (telefonicznie, mailowo lub pisemnie) informacje dotyczące źródła i wysokości uzyskiwanego przez pozwaną dochodu, czy też na bieżąco kontrolował sytuację finansową pozwanej w zakresie uzyskiwanych przez nią przychodów, zdolności i historii kredytowej, wypłacalności, niefigurowania w żadnym rejestrze dłużników, nieposiadania żadnych innych zaległości. Strona powodowa, co prawda załączyła do akt sprawy fakturę VAT wystawioną przez Biuro (...) S.A., ale z dokumentu tego nie wynika jednak, aby otrzymane od w/w podmiotu informacje dotyczyły pozwanej. Powód nie udowodnił powyższego a to, zgodnie z treścią przepisu art. 6 k.c., na nim ciążył obowiązek udowodnienia, nie tylko tego, że koszty te zostały poniesione w związku z uzyskaniem informacji, co do osoby pozwanej ale i w jakiej wysokości, jako że z faktu tego wywodził skutki prawne. Reguła ta znajduje również

swój procesowy odpowiednik w treści art. 232 k.p.c., w świetle którego to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Oznacza to, że obecnie Sąd nie jest odpowiedzialny za wynik postępowania dowodowego, a ryzyko nieudowodnienia podstawy faktycznej żądania ponosi powód. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że powód, jako strona inicjująca proces, jest obowiązany do udowodnienia wszystkich twierdzeń pozwu, w oparciu o które sformułował swe roszczenie. Wskazać wreszcie należy, że kwota ta pobierana jest tytułem ustanowienia zabezpieczenia, co wskazywałoby, że to uaktualnia się w przypadku braku spłaty zadłużenia. Tymczasem biorąc pod uwagę czynności, jakie mają być podjęte w ramach ustanowienia zabezpieczenia, wskazać należy, że te w żaden sposób nie zmierzają do pokrycia niespłaconego zadłużenia. Mają jedynie charakter technicznych czynności sprawdzających stan finansowy pozwanej.

W konsekwencji należy uznać, że zastrzeżenie dochodzenia od pozwanej zapłaty opłat za wezwania do zapłaty i upomnienia oraz składki zabezpieczenia jest niedozwolonym postanowieniem umownym, a jako takie – w świetle przepisu art. 385¹ § 1 k.c. – nie wiąże pozwanej.

Dodatkowo wskazać należy, że uwzględniając wysokość opłat, o których mowa wyżej, jak również składki zabezpieczenia, a także to, że już w samej umowie ustalono je na stałym poziomie niezależnie od kosztów faktycznie poniesionych w związku z podjęciem określonych czynności, obciążenie nimi pożyczkobiorcy można również rozważać w kategoriach kary umownej w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego za niewykonanie w terminie świadczenia pieniężnego. Wszelkie bowiem dodatkowe opłaty, jak opłaty za czynności windykacyjne, czy też związane z uzyskaniem informacji finansowych o pożyczkobiorcy, muszą mieć uzasadnienie ekonomiczne i nie mogą być określone w sposób dowolny.

W konsekwencji, Sąd w omawianym zakresie - co do należności z tytułu kosztów wezwań do zapłaty i upomnień w łącznej wysokości 36 zł oraz składki zabezpieczenia w kwocie 808,71 zł – uznał je za świadczenie nienależne. Sąd wziął pod uwagę, że należności te zostały częściowo rozliczone z kwoty 190 zł, którą uiściła pozwana. $(2.025\text{zł} - 808,71\text{zł} / \text{koszty zabezpieczenia} = 1.216,29\text{zł}; 1.216,29\text{zł} - 190\text{zł} / \text{uiszczone przez pozwaną} = 1.026,29\text{zł}.$

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.026,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 sierpnia 2015r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie oddalając powództwo.

Podkreślić należy, że strona powodowa miała prawo, oprócz żądania należności głównej, żądać za czas opóźnienia odsetek w umówionej wysokości, jako że przepis art. 481 k.c. obciąża dłużnika obowiązkiem zapłaty odsetek bez względu na przyczyny uchybienia terminu płatności sumy głównej. Sam fakt opóźnienia przesądza, że wierzycielowi należą się odsetki. Dłużnik jest zobowiązany uiścić je, choćby nie dopuścił się zwłoki w rozumieniu art. 476 k.c., a zatem nawet w przypadku gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności i choćby wierzyciel nie doznał szkody. Zgodnie z treścią § 2 art. 481 k.c. jeżeli strony nie umówiły się co do wysokości odsetek z tytułu opóźnienia lub też wysokość ta nie wynika ze szczególnego przepisu, wówczas wierzycielowi należą się odsetki ustawowe ogólne. Stosownie zaś do treści art. 482 § 1 k.c. od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. Strona powodowa wygrała sprawę w 52 % i dlatego w takim stopniu należy się jej zwrot kosztów procesu. Na koszty poniesione przez stronę powodową złożyły się: opłata od pozwu 30 zł, koszty zastępstwa radcy prawnego w kwocie 600 zł (§ 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, w brzmieniu obowiązującym w dacie wytoczenia powództwa, t.j.: Dz.U. 2013, poz. 490) oraz opłata z tytułu prowizji od przelewu opłaty sądowej w kwocie 0,78 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł. Pozwana w przedmiotowej sprawie nie poniosła żadnych kosztów procesu. Mając na względzie powyższe, należało zasądzić od pozwanej na rzecz powoda kwotę 336,84 zł $(647,78 \times 52\% = 336,84\text{zł})$.

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Zgodnie z przywołanym przepisem sąd z urzędu nada wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli wyrok uwzględniający powództwo jest zaoczny. Rygor ten nadano co do pkt. 1 i 3 wyroku, również w zakresie zasądzonych kosztów procesu (pkt 4 sentencji wyroku).